

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

THAI INDUSTRIAL STANDARD

มอก. 80—2550

ปูนซีเมนต์ผสม

MIXED CEMENTS

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS 91.100.10

ISBN 978-974-292-482-9

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ผสม

มอก. 80-2550

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2202 3300

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 124 ตอนพิเศษ 179ง
วันที่ 19 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2550

คณะกรรมการวิชาการคณะที่ 130

มาตรฐานปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ปอร์ตแลนด์ปอร์ตแลนด์

ประธานกรรมการ

นายยงยุทธ แท้ศิริ

กรมทางหลวง

กรรมการ

รศ.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายสกล จันทสิงห์

กรมโยธาธิการและผังเมือง

นายบุญดวง สารศักดิ์

กรุงเทพมหานคร

นายปิยดล สุขโซ

กรมชลประทาน

นายเศกสรรค์ ชูทับทิม

นายอนนท์ ป้อมประสิทธิ์

กรมวิทยาศาสตร์บริการ

นายสุชาติ แก้วทอง

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

นายปฏิกร ณ สงขลา

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

นายเกษม เพชรเกตุ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

นายชัชวาลย์ เศรษฐบุตร

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทยอุตสาหกรรม จำกัด

นายธนิต পুলิเวคินทร์

บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)

นางวัฒนา แพรไพศาล

บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน)

กรรมการและเลขานุการ

นายสุนทร สันทราพรพล

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ผสม นี้ประกาศใช้ครั้งแรก ตามมาตรฐานเลขที่ มอก.80-2517 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 91 ตอนที่ 78 วันที่ 2 พฤษภาคม พุทธศักราช 2517 ต่อมาเมื่อถึงวาระแก้ไขปรับปรุง คณะกรรมการวิชาการคณะที่ 130 และผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาทบทวนแล้วเห็นว่ามีความและสาระสำคัญทางวิชาการหลายแห่งควรแก้ไขปรับปรุง จึงได้แก้ไขปรับปรุงโดยยกเลิกมาตรฐานเดิมและกำหนดมาตรฐานนี้ขึ้นใหม่ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดขึ้นโดยอาศัยเอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มอก.15	ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์
เล่ม 1- 2547	ข้อกำหนดเกณฑ์คุณภาพ
เล่ม 6-2521	วิธีทดสอบหาความละเอียดของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์โดยเครื่องแอร์เพอร์มิโอะบิลิตี
เล่ม 9-2518	การหาระยะเวลาก่อตัวของปูนซีเมนต์ไฮดรอลิกโดยใช้เข็มแบบไวแคต
เล่ม 11-2521	การทดสอบหาการขยายตัวของปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์โดยวิธีออโตแคลฟ
เล่ม 12-2532	วิธีทดสอบความต้านแรงอัดของมอร์ตาร์ปูนซีเมนต์ไฮดรอลิก
เล่ม 13-2521	วิธีทดสอบหาปริมาณอากาศในมอร์ตาร์ของปูนซีเมนต์ไฮดรอลิก
เล่ม 15-2519	วิธีทดสอบการก่อตัวผิวดกของปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ (โดยใช้วิธีเพสต์)
เล่ม 16-2535	การชักตัวอย่างและการยอมรับปูนซีเมนต์ไฮดรอลิก
เล่ม 20-2521	การใช้วัสดุผสมเพิ่มในการทำปูนซีเมนต์ไฮดรอลิก

คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้พิจารณามาตรฐานนี้แล้ว เห็นสมควรเสนอรัฐมนตรีประกาศตาม มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ 3768 (พ.ศ. 2550)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ. 2511

เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปูนซีเมนต์ผสม

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ผสม มาตรฐานเลขที่ มอก.80-2517

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 87 (พ.ศ.2517) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ผสม ลงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2517 และออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปูนซีเมนต์ผสม มาตรฐานเลขที่ มอก.80-2550 ขึ้นใหม่ ดังมีรายการละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ให้มีผลเมื่อพ้นกำหนด 240 วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2550

โสมิต ปันเปียมรัชฎ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปูนซีเมนต์ผสม

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ครอบคลุมเฉพาะปูนซีเมนต์ผสม

2. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 ปูนซีเมนต์ผสม (mixed cement) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเติมวัสดุอื่นใดลงไปในปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภท 1 หรือได้จากการผสมสม่ำเสมอระหว่างปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 กับวัสดุอื่นใดที่บดเป็นผงแล้ว
- 2.2 ปูนเม็ด (clinker) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการเผาส่วนผสมต่าง ๆ จนรวมตัวกันสุกพอดี มีส่วนประกอบเคมีที่สำคัญคือ ไฮดรอลิกแคลเซียมซิลิเกต (hydraulic calcium silicates)
- 2.3 ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 หมายถึง ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ที่ใช้ทั่วไปที่ไม่ต้องการคุณภาพพิเศษ

3. วัสดุผสมเพิ่ม

- 3.1 ปูนซีเมนต์ผสมตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ ต้องไม่มีวัสดุผสมเพิ่มอื่นใดนอกจากที่ได้ระบุไว้ดังนี้
- 3.1.1 น้ำหรือแคลเซียมซัลเฟตอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง
- 3.1.2 ในการทำปูนซีเมนต์ผสม ผู้ทำอาจบดรวมหรือผสมสิ่งอื่นใดเพิ่มเติมตาม มอก.15 เล่ม 20

4. คุณลักษณะที่ต้องการ

4.1 ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 แต่อาจเพิ่มเติมรายการตามข้อ 4.2 ได้ ถ้ามีการตกลงกันระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่ต้องการ
(ข้อ 4.1)

รายการที่	คุณลักษณะ	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีทดสอบตาม
1	ปริมาณอากาศในมอร์ตาร์ ¹⁾ ร้อยละ โดยปริมาตร ไม่มากกว่า	12	มอก. 15 เล่ม 13
2	ความละเอียด ²⁾ พื้นผิวจำเพาะ (specific surface) ทดสอบหาสภาพอากาศซึมได้ของเบลน (Blaine air permeability) ตารางเมตรต่อกิโลกรัม ไม่น้อยกว่า	320	มอก. 15 เล่ม 6
3	การขยายตัวโดยวิธีออโตเคลฟ (autoclave expansion) ร้อยละ ไม่มากกว่า	0.8	มอก. 15 เล่ม 11
4	ความต้านแรงอัด ³⁾ เมกะพาสคัล ไม่น้อยกว่า อายุ 3 วัน อายุ 7 วัน	6.9 11.8	มอก. 15 เล่ม 12
5	ระยะเวลาก่อตัว ทดสอบแบบไวแคต (Vicat test) นาฬิกา ไม่น้อยกว่า	45	มอก. 15 เล่ม 9

หมายเหตุ 1) ปริมาณอากาศที่จะมีอยู่ในคอนกรีตที่ทำจากปูนซีเมนต์ผสมที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดนี้ ไม่จำเป็นต้องมีปริมาณอากาศเท่ากับที่มีในมอร์ตาร์

2) ความละเอียดให้เป็นไปตามมอก.15 เล่ม 6 ความถ่วงจำเพาะปรากฏของปูนซีเมนต์ผสม มีค่าต่ำกว่าปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์

3) ค่าความต้านแรงอัดที่อายุใดอายุหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าที่ทดสอบได้ที่อายุน้อยกว่า

4.2 การก่อตัวผิดปกติ

ระยะจมน้ำต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

การทดสอบให้ปฏิบัติตาม มอก.15 เล่ม 15

4.3 ข้อกำหนดอื่น ๆ

ให้เป็นไปตามภาคผนวก ก.

5. การบรรจุ

- 5.1 ในกรณีที่ใช้ถุงบรรจุ ถุงนั้นต้องแน่นหนาและแข็งแรง
- 5.2 ปูนซีเมนต์ผสมที่บรรจุถุงสำหรับจำหน่าย โดยทั่วไปมีมวลสุทธิถุงละ 50 กิโลกรัม เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่น

6. เครื่องหมายและฉลาก

- 6.1 ที่ถุงบรรจุปูนซีเมนต์ผสมทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน
  - (1) ชื่อผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานนี้
  - (2) มวลสุทธิ เป็นกิโลกรัมหรือเมตริกตัน
  - (3) ชื่อผู้ทำหรือโรงงานที่ทำ หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน
- 6.2 ในกรณีที่ปูนซีเมนต์ผสมบรรจุภาชนะอย่างอื่นให้ผู้ซื้อ ให้แจ้งรายละเอียดในใบส่งของกำกับปูนซีเมนต์ผสมนั้นตามข้อ 6.1 ด้วย แต่ให้ใช้มวลสุทธิรวม
- 6.3 ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

7. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

- 7.1 รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ปูนซีเมนต์ผสมที่ทำต่อเนื่องในคราวเดียวกัน และส่งมอบในคราวเดียวกัน หรือที่เข้าไซโลเดียวกันหรือหลายไซโลเรียงกันตามลำดับ หรือบรรจุในภาชนะขนส่งซึ่งอาจเป็นรถหนึ่งคันหรือมากกว่าก็ได้ แต่ต้องเป็นปูนซีเมนต์ผสมที่ขนมาจากไซโลเดียวกัน
- 7.2 การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน ให้เป็นไปตาม มอก.15 เล่ม 16 หรืออาจใช้แผนการชักตัวอย่างอื่นที่เทียบเท่ากันทางวิชาการกับแผนที่กำหนดไว้

ภาคผนวก ก.

(ข้อ 4.3)

ก.1 การเก็บปูนซีเมนต์ผสม

สถานที่เก็บปูนซีเมนต์ผสมต้องแห้งและสามารถป้องกันความเปียกชื้นมิให้เข้าถึงปูนซีเมนต์ผสมได้ทุกฤดูกาล และเก็บปูนซีเมนต์ผสมไว้ในลักษณะที่ผู้ตรวจสอบสามารถตรวจสอบได้สะดวก และทราบได้ว่าเป็นปูนซีเมนต์ผสมรุ่นใด

ก.2 เอกสารการสั่งซื้อ

ในเอกสารการสั่งซื้อ ควรระบุคุณลักษณะที่อาจเพิ่มเติมได้ถ้าต้องการ

ก.3 การตรวจสอบและออกใบรับรอง

การตรวจสอบและการออกใบรับรองปูนซีเมนต์ผสมให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย

ก.4 การไม่รับของ

อาจกำหนดเงื่อนไขไว้ในสัญญาซื้อขาย หรือหากมิได้กำหนดไว้ก็อาจใช้เงื่อนไขต่อไปนี้เป็นแนวทางได้ผู้ซื้ออาจไม่รับปูนซีเมนต์ผสมรุ่นนั้นได้ในกรณีต่อไปนี้

ก.4.1 ผลการทดสอบตัวอย่างปูนซีเมนต์ผสมไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในรายการใดรายการหนึ่ง

ก.4.2 ปูนซีเมนต์ผสมที่ทดสอบแล้ว หากเก็บในลักษณะปูนซีเมนต์ผง ณ สถานที่เก็บของผู้ทำเกิน 6 เดือน หรือเก็บในลักษณะปูนซีเมนต์ถุง ณ สถานที่เก็บของผู้ขายเกิน 3 เดือน หากปรากฏว่าผลการทดสอบซ้ำก่อนนำไปใช้งานที่ผู้ซื้ออาจขอร้องให้ทดสอบซ้ำไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดรายการใดรายการหนึ่ง

ก.4.3 เมื่อตรวจสอบพบว่ามวลสุทธิต่อหน่วยของปูนซีเมนต์ถุง ที่กำหนดมวลสุทธิไว้แน่นอนแล้วน้อยกว่าที่กำหนดไว้ เกินร้อยละ 2 หรือในกรณีที่มีการซื้อขายเป็นจำนวนมาก ถ้ามวลสุทธิเฉลี่ยของปูนซีเมนต์ผสม 50 ถุง คำนวณจากมวลที่ได้จากการชั่งตัวอย่างซึ่งเก็บด้วยวิธีสุ่มปูนซีเมนต์ผสมแต่ละถุงมีค่าต่ำกว่ามวลสุทธิที่กำหนด